

YE YAANJ/LËËT TÏN TËN KURA È KOC AUSTRALIA YIC CÏTMEN ENÖ?

Yaanj/Lëët alëu bik ciët ku yeke yök këke wäac/tëkiic tën koc tëkiic. Anonj kuat/nuou ë yaanj/lëët tëkiic, keek aröt looi thïn kuat ë piny juac ku koc tëkic aye jöör. Kuëer kök ku yan wën lëu bii yaanj/lëët rot looi thïn tën kura anonj yic:

- kaamë/dhamenë kura - alonjë piöcc, tuenj, kaamë/dhamenë tedä pol/tuk cök, tedä ke aguiet diërakök
- ciäth la tën kura - në thurumbilic tedä ke thurumbilditic
- kaamë/dhamenë kenyror, luci yai tedä ciäth ke waköu ë kura
- ten cë giit/buuth/rook (rianjë pol thok).

Yen alëu bë rot looi kaam koc karou tedä ke koc juac anonj yic:

- meth lo meth
- raandit lo meth
- raan thiin kor lo raan kor
- raandit lo raan thiin kor.
- raan thiin kor lo meth

Kën maat thïn, meth tedä ke raan thiin kor alëu bë nanj yaanj/lëët tedänj, ku e rot yök apiath bi lëk raandët cik deet piöu teden diërakök, tedä ke raan luthin diërakök yic acë kiit/thaany njic.

TËËTIC/CIËËTË YIIC

Meth: raan cë rot mat tën kura wën nanj run kaa 12 tedä ke riënythi - raan ë pol/tuk aluöt ku adhil eya bi ya menh ë raan pol/tuk tedä ke menh ë raandit tën diërakök.

Raan Thiin Kor: raan cë rot mat tën kura wën tö në kaam run kaa 13 ku 18 - raan ë pol/tuk aluöt ku alëu eya be bëny kura tedä ke thïn lucidët yic tën diërakök, tedä meth tedä ke menh ë raan pol/tuk.

Raandit: raan cë rot maat tën kura wën cë ruön 18 waan/baknhom - kën alëu bë yaa raan piöcc, bëny luci, bëny kura, bëny diërakök, bëny luci AFL, raan luci abec/apath ku/tedä ke amidhiëeth.

KUAT/NUOU È YAANJ/LËËT

1 YAANJ/LËËT GUÖP

Ayi luci wën looi riel bi meth yiek tëtök tedä ke raan thiin kor. Kën anonjic yup, thët, wëc, yäk, kac, dec, töön, nyop, luaanj, dec.

2 YAANJ LÖÖM

Ayi/gerë ciënj wën ee ya lööm/guëc, tedä/wälë ye meth tedä raan thiin kor looi bë rot cuökë yök kë laguöp päl piny, riëc tedä riöc tedä cienj cii lo ke lönj. Kën anonjic göttë guöp ku jam alonj lööm/guëc ku kãn mony/thianke tën raan tedä online tedä nyuthë raan bidioth tedä thuuraa wën nyoth kake lööm/guëc tedä kã

thian/mony ke, tedä thiëc raan bi yi tuöc bidioth thiak kööth tedä bidioo ke lööm/guëc tën raandët.

3 RUÖNY GUÖP

Kën anonjic yik tē ye raandit luui thïn në kuer wën e meth tedä raan thiin kor kuëny bei, nanj dhamen en tö kë ye yen töu ye tök kekë menh tedä raan thiin kor, ku/tedä ye tinj në kuëer bi yen tö yetök ke meth tedä raan thiin kor kë mec yic tën kocdit kök. Yen alëu bë rot yök kë yee kë pidlic ku acië lëu bë meth tedä raan thiin kor looi bë kuöc rëer, ku yen acie rotë looi tën koc kök.

4 YAANJ/LËËT REEM GUÖPIC

Luci de wël tedä/wälë loilooi wën lëu bik meth tedä raan thiin kor looi rot yök kë rac, piöu riäk, guöp riäk, döng wei, diëer, nom liäp, guöp yär, adier tedä riäc.

5 PËL WEI

Të këc raandit meth gãm tedä ke raan thiin kor gãm käwïc citmen miëth, piüu, alëth cienj, ciëth/daai, yök tën piöcc ku loiloi pial guöp.

6 BUUI

Bui aneŋ yic kuöc luoi ë riel në raan tök tedä/wälë kɔc juäc tĕn raandĕt wĕn cĕ ril ku ee luoi wĕn cɔl beer ye yic aluöt/alawĕn. Bui alĕu bë yic naŋ:

- jam (cööt ĕrin, dhäl guöp, riĕĕc)

- gĕöt (yup, maan/gut, wec, nuĕt, döc kĕu, nuöt)
- ciĕeŋ (dhölic, guör wei, til wei)
- psychological (thiĕi piny wĕl, dhöm, kuöc tiŋ, thiän tedä ke rĕc kăŋ).

ANYOTH TÖ TĒN KURA

- Raan piöcc wĕn e tocĕ wĕl ë ŋek WhatsApp waköu tĕn raan ë pol nɔŋ run kaa 13 akutdenĕ pol yic.
- Ke bëny muk wĕn latueŋ ka kuĕny raan ë pol/tuk bei në akut ë pol nhom, kë ye jam/bĕĕr alɔŋ ĕtĕ ciĕ piath keek thiŋ apei kubik në akutic ku alĕu bë pol dhölic.
- Kɔptin de U21 ĕye lĕk raan yam nɔŋ ruun ka 17 e pol/tuk lɔn binĕ kek 'gär/ŋoot/pälräk' në akutic deet kɔc kök ë pol piöth biik keek 'cuöth' tĕ cii piöcc thök.

- Amĕdhiĕeth wĕn kony alɔŋ ciäthĕ kemke wäläyaa yic wĕn ee ye tak yen apiath ba porn nyuoth tĕn akutĕ pol tö në run ka 13s yötelic.
- Raan pol nɔŋ run kaa 18 ee thuraa ke nyanden thuut ce kĕu döc rɔcm ke kɔcken akutnhome pol/tuk.
- Meth aye kuöc gɔct në bënyĕ kăŋ cök tedä amĕdhiĕeth wĕn ee kony tĕ piöccĕ ye në tĕn ye luoi tĕĕt.

CIĕEŋ TĒN METH TEDÄ RAAN THIIN KOR WĒN BĒ YĪN DIĕER

- cötĕ nhom piny, biet cie rotĕ dac looi, tedä/wälĕ liu
- thöör ku rĕt
- cuök winyĕ la baai tedä/wälĕ cuök winyĕ la tĕn diĕrakök kura
- baat tedä/wälĕ tĕtöök kök
- cuĕtĕ nhom wei kë cii met në luoci yic/bii nyään wei ye tök ke raandit ŋic
- nyĕi ë kaamdĕt wär käk kɔc kök kekĕ raandit kaamĕ gerĕ londe kura, cɔk aa lɔnĕ yen pol wälĕ piöcc.

KĒ LĒU BĪI CIĕEŋ KÄKÄ LĒU BĪK LĒK YĪN

Keek aaye:

- Yök de yaan/lĕĕt tedä tiŋ wei tĕn raan tö alɔŋ akutden kura yic.
- Yök de bui tedä ke yaan tĕn diĕrakök kura yic.
- Yök de yaan/lĕĕt tedä tiŋ wei baai tedä në aguiĕrdĕt ic cĕtmen yik thukul.
- Në winy ĕ kuony alɔŋ gĕöt tedä/wälĕ pial nhom.
- Yök keril ba mĕet në luoi yic wĕt yin ee yök kë yi cĕ piɔl nĕlɔŋde ciĕeŋic, liu ĕ mĕet luoi yic, piöcc rilic tedä/wälĕ riäi (cĕbĕĕl/ŋuath).

CIĕEŋ TÖ TĒN KɔCDĪT KÖK Lɔŋ KURA YIC WĒN LĒU BĪK YĪN DIIR

- Ba kăŋ ya mony tedä thiĕc raan kat bë kăŋ monyke ya moony.
- Kuĕny bei kɔc pol/tuk - kë kɔc thii kor kök ee kuony.
- Gemĕ kuony wär kĕdhiĕ/kĕn aluöt- jɔt baai, wek warou ke raan piöcc.
- Yupĕ kɔc thii kor ee kat alɔŋ kă wĕn cĕ thiääk ke kura.
- Cutĕ rot në mäathic kek amĕdhiĕeth, cak kaam/dhamen wĕn bë naŋ thiääk/röcm kekĕ menh tök tedä raan thiin kor - ĕrot tedä kekĕ aniin/baai.
- Dhöl tedä/wälĕ jĕi/reec de lööŋ piɔliic tedä/wälĕ kă ŋöth ke, ee akĕeth cökĕ ke larörök.
- Muon kăŋ guĕc/löcm, thiĕc alɔŋ nhiĕĕr tedä nyooth de thuuraa mony/thiĕen ŋek.
- Căŋde kă wĕn enĕ gĕt wĕc thiŋ, ayer në lɔŋ cĕ thiääk ke röme kura yic.

TË LËU BÏN KÄKE DIËER ALONJ Ë PIAL YÖK KADÏ

KÄ THIAN KÖÖTH

Të ye meth tedä/wälë raan thiin kor yï lëk kë cë rot looi tën **keek** tedä/wälë lon **keek** acë rot mat thin e luoi kënic.

Keek aa luel kedäj adieer kekë yïn.

KÄN ALUÖP/ALOOP

Të ye meth, raan thiin kor tedä gerë/ayï raandët yïn lëk kë cë rot looi tën **raandët peei** tedä/wälë lon raandët peei acë met thin e luoi kënic.

Keek aa luel kedäj adieer kekë yïn.

KÄN DAKPIÖU

Të nanj yïn kedäj dak yï piöu kë rac ë lëët tën meth tedä raan thiin kor, kë ye alonjde kë tijn, yï guöp tedä yï yäc, cieng ebën ku käk nyuoth.

Kë yïn aloi kën adieer.

LËU BË KËN RÖL CIËT NÖ?

Aye raandët luel:

"Yen awic ba yïn lëk kädäj cë rot looi tën yen"

"Kën cë rot loi tën yen ëyë"

"Raandët acë kädäj wën cë nhiaar looi tën yen"

"Yen acë kädäj cë lëu ba loi looi"

Aye raandët luel:

"Yen adier alonj mäthdië, acë lëk yen ka nönj kädäj cë rot looi tën yeen"

"Yen acë raan këne tijn kë loi kädäj tën mäthdië"

"Котуй аае луи кädäj wën ee yen looi ba guöp cëla pälpiny"

Aye luel tën yïin ërot:

"Yen acie rot njec yök apiath alonj e këne."

"Ë raan kënee yen looi ba guöp cïi la pälpiny"

"Yen aca njic ciengde ace yic waar ee ninkä; yen acie ciët kë tō në rotde"

"Yen aca nhiaar en kuer cïi raan kën yen luoci thin"

LUEL KEDÄN

E cök aa lonë këc yïn jam tën meth tedä raan thiin kor ku yïn alonj **DAKPIÖU** lon cie kedäj ë yic, kë yen ee kuba kë rilic/thiekic luel.

Yïn alëu:

Jamë ke raan wën ca deet piöu tën kura cïtmen raan piöc, bëny muk/mac kura, bëny kura, raan mäktäp ku raan ë nyin diërakök.

Gäat käkun diir yïn piny ku gam keek tën diërakök dun tedä ke aguiër kuer imeel tedä ke athör.

Loi kot QR kën ba këde diër tën AFL luel.

Tën göör ayï tiitpial ke imeel childsafety@afl.com.au

Cïtman aluöt naa nönj raan ee luthïn kërac yic yemen ke yuöp bolith në **000** ic

Njic/tak - yïn acë wic kën yen nyuoth, yïn awic 'wët biï gam', lon yen ee cït kädäj cë rot looi.